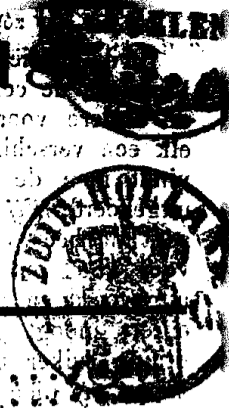

DE GRONDWET.

VRIJDAG 18 NOVEMBER.

ABONNEMENTSPRIJS:

Voor 's Gravenhage per 6 maanden . . . . .

Voor de overige steden des Rijks . . . . .

Hoofd-Bureau voor Ned. Oost-Indië:
 VAN HAREN N. O. MAN & ZONEN, te Batavia.
 Prijs franco per Landmail voor Java en Buitenlandsche
 per jaar, met vooruitbetaling bij het nemen van het
 abonnement f 60, Ned. Cour.

VERSCHIJNT
Alle Dagen, behalve Zon- en Feestdagen.

UITGEVERS-DIRECTEUREN:
JOH. NOMAN en ZON, te 's Gravenhage.

Brieven franco aan het Bureau De Grondwet.
Jan Hendrikstraat, n°. 259.

PRIJS DER ADVERTENTIEŒN.

Van een . . . . . f 1.00.
 Voor . . . . . f 0.15.
 Behalve de 35 cts. zegelgeld.

BEDENKINGEN DOOR H. STOLTE

II.

Wij zetten heden onze repliek voort op de bedenkingen van den Heer STOLTE, daar gebrek aan ruimte ons gisteren belette, het geheele betoog in eens mede te deelen.

Pag. 14. Hoe is het mogelijk, dat de schrijver in de Grondwet heeft kunnen voorstellen, dat de persoon die het kort overzicht heeft opgemaakt, zelf duidelijk zegt dat hij niet in zijne cijfers niet te verzeeren stellen.

Wij hebben niet voorbijgaten, blijkt uit onze aantekening op pag. XIV, kolom 2. Wie de persoon is, die het verslag en het kort overzicht opstelt, schijnt vrij onverschillig. In de Staats-Courant leest men altijd boven die stukken: „Wij zijn door het Departement van Koloniën in staat gesteld tot de mededeeling van enz.“ Wij meenen, dat dit officiële stukken zijn.

Pag. 15. De schrijver had beter gedaan om de statistiek van den handel in Nederland, dan wel de statistiek van de statistiek is vervaardigd, te verplagen.

Wij erkennen, dat dit ons niet duidelijk is: alleen bij het met het voorafgaande, dat de Heer STOLTE den uitvoer uit Java in 1851 vergeleek met den invoer in Nederland ook in 1851. Hij zegt: „Blijkens het overzicht in de Staats-Courant is in 1851 van Java naar Nederland verzonden aan suiker. . . 1,642,982 picols.“

Maar volgens de statistiek, hier uitgegeven, is slechts in Nederland van Java ingevoerd 1,282,082

en . . . . . 360,900 picols.

Meent de Heer . . . . . waarlijk, dat de suiker, die in 1851 op Java . . . . . wordt, ook in 1851 in Nederland wordt ingevoerd. . . . . pag. 22 zegt hij zelf, en het is ook volkomen waar, dat de groote hoeveelheid suiker van September tot Januarij wordt afgevoerd. In 1850 zijn 275 schepen naar Nederland . . . . . 119 vóór 1 Sept., 156 schepen na 1 Sept. van 1 Oct. tot 31 Dec. 1851 zijn er 123 schepen naar Nederland uitgeklaard; meent de Heer STOLTE, dat alle die schepen vóór 31 Dec. 1851 in Nederland zijn binnengevallen? En toch zou dit hebben moeten gebeuren, als de vergelijking tusschen den uitvoer uit Java in 1851 en den invoer in hetzelfde jaar 1851 in Nederland, juiste resultaten zou geven. Dat er geen onbeduidend verschil . . . . .

Pag. 15. Wij kunnen niet aannemen dat de invoer naar Nederland in 1851, zijnde het eerstvolgende op dat waarlijk de scheepvaartwetten zijn aangenomen, geheel voor rekening van den Nederlandschen handel heeft plaats gehad; althans wordt dit zeer twijfelachtig, wanneer wij in aanmerking nemen, dat de volgende vreemde vlaggen in dien uitvoer hebben gedeeld.

Wij erkennen, dat het bij beoordeeling van statistische handels-opgaven altijd zeer moeilijk, wij zouden het best zeggen onmogelijk is, op te geven voor wiens rekening die handel gedreven wordt. Wij zullen ons op dit terrein van bespiegelingen niet wagen; maar alleen merken, dat de Heer STOLTE een bijzondere voorkeur aan het jaar 1851. Van die neiging, om meer te doen uit de opgaven over één enkel jaar te redeneren, zijn bij de discussiën over de scheepvaartwetten met de tractaten met België en het Tolverbond . . . . . geweest: wij betwijfelen of zij tot een zekeren maat van het geheel geleid hebben. De heer STOLTE redeneert ook uit eene vergelijking der vlaggen in 1851; wij zullen verder gaan en de verhouding der vlaggen sedert 1840 door kennen uit den volgenden

STAAT VAN DE UITKLARINGEN OP JAVA EN MADURA

Jahr	N. H. M.	andere landen	Totaal
1840	196	6	218
1841	172	18	197
1842	146	17	172
1843	165	21	211
1844	178	31	224
1845	187	34	230
1846	151	48	206
1847	175	55	232
1848	149	52	203
1849	196	56	252
1850	153	48	203
1851	205	49	275

STAAT VAN DE UITKLARINGEN OP JAVA EN MADURA NAAR ANDERE LANDEN IN EUROPA EN AMERIKA.

Jahr	onder Nederl. vlag.	onder vreemde vlag.	Totaal
1840	2	51	53
1841	1	66	66
1842	1	63	63
1843	1	71	72
1844	1	72	72
1845	1	80	80
1846	1	80	80
1847	3	67	70
1848	1	64	64
1849	3	45	48
1850	1	61	62
1851	1	61	62

Zulk een overzicht geeft, naar ons inzien, een helderder denkbeeld van het belang der scheepvaart en van de verhouding der vlaggen, dan de uitvoerige uiteenzetting van de in- en uitgevoerde waarde over een enkel jaar.

Over indirecte verzendingen en over de handelsbeweging in vrijhavens en te Padang, ook over de wijze hoe de betalingen geschieden, meenen wij geheel te kunnen zwijgen.

Wij geven alleen in bedenking of de . . . . . elders, pag. 18, ... niet in . . . . . land, en de verhouding tusschen de . . . . .

Pag. 18. Onder vreemde vlag van Java als naar Nederland gezonden, in 1851 uitgeklaard 96,525 picols suiker: volgens het statistiek is in 1851 onder vreemde vlag van Java in Nederland ingevoerd 37,876 picols; zoodat hier te lande 58,649 minder zijn ingevoerd dan op Java uitgeklaard.

Wij dachten vroeger dat wij den Heer STOLTE niet . . . . .

1851 uit Java uitgeklaard . . . . . in Nederland wordt ingevoerd: bijv. het schipperschip Ernest Monits Arends is op 31 Dec. 1851 van Java naar Nederland uitgeklaard, met eene lading onder andere uit suiker bestaande, en moet op denzelfden dag in Nederland ingeklaard zijn; is dit niet gebeurd, dan is het een bewijs dat bovengemeld schip in een ander land is ingeklaard, ook op 31 Dec. 1851?

Pag. 19. Daar het overbekend is, dat b. v. vele Engelsche schepen naar Nederland worden uitgeklaard — om te Cowes binnen te loopen, ten einde aldaar zijne scheidbestemming te vernemen.

Wij merken alleen op dat br. in 1851 onder de 275 schepen naar Nederland uitgeklaard er zich maar . . . . . Engelsche schepen bevonden . . . . .

Pag. 19. In wat de schrijver ook (noge redeneren) dat er geen . . . . . het mijnde gewaar van den . . . . . (den verkoop der producten op Java bij het consignatie contract bedoeld) te dachten . . . . . Wij vragen alleen, waar hebben wij verzoegd den

verkoop der producten bij het consignatie-contract bedoeld?

Pag. 20. . . . .

Naar Britsch Indië zijn zoover ons bekend . . . . . weinige schepen gecharterd, naar Australië . . . . . in het nejaar van 1852, en hoe nu het charteren van schepen naar Australië in het laatst van 1852 oorzaak is kunnen zijn, dat er in de laatste jaren, dus ten minste in 1851 en 1852, nog zoo veel suiker in Nederland aan de markt gekomen is, het ligt mogelijk aan ons min helder inzicht, maar wij verklaren het niet te bevatten.

Pag. 21. Dat de door den schrijver aangenomen marktprijs . . . . .

Wij herinneren alleen dat wij geen prijs aangenomen; maar den door de Regering officieel opgegeven prijs overgenomen hebben; ons doel was niet te redeneren, maar de resultaten van officiële cijfers en mededeelingen te kennen. Nu vragen wij den Heer STOLTE, of de zoogenaamde Maatschappij-koffij niet eenige meerdere waarde zou hebben, dan die uit de Vorstlanden? Hoe zou de rekening dan uitkomen? In de staten F wordt de waarde in recepis-guldens opgegeven: het bevroemde ons door den Heer STOLTE te zien opmerken, dat die recepissas maar 85 cent waard zijn, en dat dus de officieel opgegeven waarde van f 13.00 te Batavia, 83 cent per picol minder, en dus eigenlijk maar f 12.70 . . . . . pij-koffij moeten geschat worden? Word die officieel opgegeven, dan eerst zou men kunnen nagaan, of het onbetwistbaar is dat in Nederland de beste prijzen te behalen zijn?

Pag. 21. Eene winstderiving van niet minder dan f 172,500.

De Heer STOLTE redeneert gaarne uit geleerde feiten, ook hier weder: meestal is er een groot verschil wijkende feiten ook bijzondere . . . . . alleen, was toen niet juist het bedrag van 300,000 fms. over het afgeven van . . . . . in het dag . . . . . 12.00% en f 12.11% opgegeven als markt . . . . .

Alleen dit: de prijzen, door ons opgegeven, zijn de officiële prijzen door de Regering in de Staten F bekend gemaakt. Wij erkennen gaarne de hoge waarde der redeneringen, waaruit moet blijken dat de prijs eigenlijk f 1.75 $\frac{1}{2}$ en f 2.14 $\frac{1}{2}$ minder zou hebben bedragen; maar, de Heer STOLTE houde het ons ten goede, als wij moeten kiezen tusschen zijne redeneringen en de officiële cijfers van het gouvernement, dan kiezen wij de officiële cijfers.

Pag. 25. Bij de consignatie van . . . . . naar Nederland moet niet uit het . . . . .

Wij noemen den Heer STOLTE uit, ook de latere artikelen in de Grondwet te lezen, waarin de meeste zijner redeneringen reeds wederlegt waren, vóór zijne Bedenkingen werden rondgezonden; vooral art. XII over de middelen om te voorzien in het Indisch te kort, dat na verkoop van al wat de nieuwe overeenkomst toe zal laten, toch nog ten minste jaarlijks 8 $\frac{1}{2}$ mill. zal bedragen.

Pag. 26. Even als wij het zeer eenzijdig beschouwen, dat in het dagblad de Grondwet de marktprijs is opgegeven, zoo als die bij de bestellingen van den handel en scheepvaart op Java . . . . . komt voor, suiker, die [zie staat E. F.] dan eens . . . . . dan weder eerste en tweede soort suiker genoemd wordt.

Volgens den heer STOLTE handelt men . . . . . men de officiële mededeelingen van het Gouvernement voor waar houdt, en de door de Regering . . . . . cijfers overneemt. Wij erkennen dat . . . . . dat geheel betoog zeer eenzijdig te zijn . . . . . wij hebben altijd de officiële cijfers . . . . . daartuit geredeneerd. Staat . . . . . die staat geeft den . . . . . wullen goederen, ...

Fig. 27. en zoude onpartijdigheid dit niet hebben gevorderd. In de officiële verslagen zijn twee afzonderlijke tabelletjes, de eene voor suiker (poeder of bruin) en de andere voor suiker (bruin) in staat I worden van elk een verschillende markt prijs opgegeven. In staat B vindt men de hoeveelheid opgegeven van elke soort uitgevoerd. Wij hebben dat al paar aangekomen; men zegt de heer STOLTZ de regering geeft wel op zijn voor 1851 dat er 1,09,110 picols witte poeder zijn uitgevoerd en 25,210 picols suiker (bruin), maar die cijfers moogt gij niet aannemen, en moet veel meer bruine suiker zijn uitgevoerd, de officiële markt prijs moogt gij dien ten gevolge ook niet aannemen, maar gij moet een middelprijs naar uwe individuele meening berekenen, met neemt gij dien aan, dan zijt gij geheel onpartijdig; volgt gij daarentegen wat de Regering u als waar opgeeft, dan maakt gij u dan groote partijdigheid schuldig. Is dit waar dan dragen wij er roem op dat wij zeer partijdig geweest zijn; wij hebben toch alleen officiële cijfers gegeven.

Fig. 27. Intusschen verdient nog te worden opgemerkt, dat door den schrijver van het verslag in de Grondwet een groote aandacht is besteed aan het kort overzicht in de Staats-Courant, boven het in Indie uitgegeven handelsverslag. Beide stukken werden echter te Batavia op hetzelfde bureau en wellicht door denzelfden persoon vervaardigd.

Wij erkennen gaarne dat wij groote voorkeur geven aan het kort overzicht in de Staats-Courant; de redenen hebben wij in onze artikelen uiteengezet; dat wij geen ongelijk hadden en dat er werkelijk in dat kort overzicht meer belangrijks wordt medegedeeld dan in het Handelsverslag, zouden wij trachten aan te toonen, maar de heer STOLTZ en wij betuigen er hem onzen opregten dank voor, heeft dit op een zóo uitmuntende wijze zelf gedaan, in hetgeen er onmiddellijk op volgt, en tevens het einde is van zijn betoog, dat wij er niets weten bij te voegen, en daarom ook onze opmerkingen eindigen met het overnemen zijner woorden:

„Het kort overzicht is vroeger steeds beschouwd geworden, als een stuk niet geschikt om te worden gepubliceerd, dewijl men het wijzer en voorzigtiger keurde, geene cijfers openbaar te maken, die slechts nauwer ten onzen nadeele kunnen opwekken.“

Buitenland.

FRANKRIJK.

De oorlog in het Oosten werkt nadeelig op vele zaken in zuiden het des lands, hetwelk vele betrekkingen daarmede heeft. De toestand in de zuidelijke departementen schijnt over het algemeen niet gunstig, daar de mislukking van de granen en de druif aldaar de armoede weder zeer heeft vermeerdert. De fabrieken houden zich nog staande, doch moegt de oorlog van langen duur zijn, dan zouden zij eene crisis te gemoet gaan. — In het noordwesten des lands zijn de graanprijzen daarentegen tot staan gekomen. Bij den grooten voorraad, welke thans in de zeehavens is opgeslagen, is de bezorgdheid in dat opzigt eenigzins geweken.

— Men wil altijd, dat er regementen naar Algiers vertrekken, met het doel om van daar, des noodig, naar Konstantinopel te worden ingescheept.

TURKIJE.

Naderhand hebben berichten over de krijgsgeschiedenissen zijn er, met aangenomen gezicht, dat nabij Bochara, zou gelede hebben plaats. Het is waarschijnlijks op in eenige schermutselingen en geschiedenissen af te staan. De jongste berichten over de veranderingen in de zaken zijn van den 11. Een brief van de Pacha in persoon den stroom zou zijn overgedaan. In zich aan de spits van 35,000 man zijner keurbenden zou bevinden; zoodat altoos spoedig eene ontmoeting van beteekenis zou kunnen worden verwacht.

De ware meent besissende veldtocht, over en weder, schijnt echter tot het voorjaar te worden verschoven. Immers meldt men uit Konstantinopel, dat de Sultan, bij een inderweylend schrijven aan den Divan, kennis heeft gegeven van zijn voornemen, om in het voorjaar in persoon naar het leger te trekken, en dat hij althans voornemens zijn hoofdkwartier te Adrianopel zou vestigen.

De Sultan zegt in dat schrijven dank voor de trouw en pligzaamte van de zijde der krijgsmagt en beambten, en van al zijne onderdanen ondervonden, om het grootste de handhaving van 's lands onafhankelijkheid, te bevorderen; het was ook alleen met dat doel dat zijne bevelen worden gevoerd worden, waarvoor gansch het volk dankbaar geestdrift was ontvekt.

Dit de geestdrift werkelijk is, tref de diplomaat; en sommige Fransche bladen, die vroeger het Turkische rijk als eene gereede buit voor de eerste aanvaller des besten beschouwden, hebben nu thans anders in te zien. Zij vervallen daarbij stellig in een tegenovergesteld uiterste; want de eerste voorstellen

zeggan nog weinig en deze zullen Rusland tot nieuwe beoogte inspanning ropen. Dit wordt bevestigd door een bericht in het dagblad van St. Petersburg, van den 8, volgens hetwelk den 1sten al de Oostelijke gewesten des Rijks, eene nieuwe ligging van 1 man van de 1000 begonnen is.

Binnenland.

Staten-Generaal.

Tweede Kamer.

ZITTING VAN DONDERDAG, 17 NOVEMBER.

Aan de orde is de voortzetting van de beraadslaging over het contract met de Nederl. Handelmaatschappij.

De heer ROCHUSSEN was het eerst aan het woord. Spr. had van de redevoeringen der Sprekers van gisteren dien indruk opgevat, dat het wetsontwerp, thans aanhangig, in een zeer ingangstig daglicht was gesteld. Vooral had Spr. op het oog de redevoeringen van de heeren VAN BOSSE en HUGENHOLTZ, die, ofschoon voor het behoud van het bestaande stelsel gezind, meer het ontwerp hadden bestreden dan verdedigd. Nu had de Spr. vooral het woord opgevat, om eene meer grondige, meer zelfstandige discussie te doen openen over een wetsontwerp, dat anders, onder den indruk der reeds gehoudene redevoeringen, wellicht zou kunnen verworpen worden, hetgeen de Spr. zou betreuren.

Al aanstonds merkte de Hr. ROCHUSSEN op, dat hij den voortgang der discussiën niet betreunde, vooral omdat men door verdaging de zaak zou geprejudiceerd hebben, aangezien het bestaande contract wijziging van het stelsel slechts dan verlooft, wanneer vóór een bepaald tijdstip de schuld zou zijn afgelost. De zaak zelve, betoogde de spr., moest beschouwd worden in verband met het verleden, alhoewel hij daarom niet voornemens was, de geheele geschiedenis der H. M., van hare oprigting af, te doorloopen; maar hij zou zich verplaatsen op het terrein, waarop de Kamer in 1849 zich bevond, toen het mede gold de bekrachtiging van een contract met de Handelmaatschappij.

Het standpunt in 1849, naar Sprekers meening, kwam hierop neder. Het 25jarig tijdvak, waarover de Handelmaatschappij was geotroojeerd, naderde destijds zijn einde; de Handelmaatschappij was uitsluitend, wellicht te uitsluitend agent van het Gouvernement geworden; en nu was de eerste vraag, zal het hoofdbedrijf der Handelmaatschappij al of niet blijven bestaan, en de beantwoording daarvan hing af van de Regering. De Regering meende van hare zijde, dat deze beantwoording aan de wetgevende magt toekwam. De Kamer was dus destijds volkomen vrij, om te oordeelen of het in het belang van het land, het cultureel of consignatiestelsel te behouden. De discussiën van dat jaar bewezen, naar sprekers meening, dat daaromtrent veel verschil van gevoelen bestond; en het oogenblik was toen daar, om een beslissende uitspraak te doen. De vraag destijds was evenwel, of bij het voortbestaan van de H. M. voor een nieuw tijdvak van 25 jaren, die maatschappij ook voor hetzelfde tijdvak verzekerd zou zijn de agent van de Regering te blijven. Dat dit de vraag was, beoogde de Spr. uit een fragment van eene redevoering des toenmaligen Min. van Financiën; en dat de Kamer toen geheel vrij was in hare beslissing, uit woorden, destijds uitgesproken door den tegenwoordigen gouv. gen. van N. I. Het gevolg der verwerping ware geweest, aflossing der schuld, en vrijheid, om de producten te verkoopen, waar en door wie men wilde. Door aanneming zou de Handelmaatschappij tot 1874 blijven de agent. Het contract werd aangenomen en daarmede dan ook het standpunt van het vraagstuk in 1853 bevestigd. Ofschoon niet in allen deele het contract van 1849 goedkeurende, bestond nu het contract, en de Staat had zich jegens de Maatschappij aan zekere conditiën gebonden. Daarentegen had het contract voor den Staat goede vruchten opgeleverd, en veel had de H. M. bijgedragen tot de verbetering van het land. Het contract was aangenomen, behield den boom, die zóo vele vruchten had opgeleverd en het nog zou doen; bekwam eene bezuiniging van 5 tonnen gouds; geene 10 millioenen zou behoeven af te lossen; en men de bevoegdheid erlangde, om in Indie een deel der producten te kunnen verkoopen.

Het gevolg der verwerping, zou zijn: of aflossing der 10 millioenen en eene zeer gewaagde voorneming; of dat alles bestaan zou blijven zoo als het nu is.

Overgaande tot eene korte beschouwing van het cultuurstelsel, kwam de Spr. tot de slotsom, dat het cultuurstelsel moest worden behouden, ofschoon hij nu reeds zou kunnen aanwijzen vele verbeteringen en wijzigingen, welke hij wenschen zou, dat in dat stelsel werden gemaakt. Zoo achtte hij onder anderen, dat het genomen besluit, om meer producten ter vrije beschikking te stellen, nog niet toereikende was, ten dat men gezinszins daarbij behoorde stil te staan. De groote beweging, die thans plaats had in Azië en Australië, had het gevolg, dat men minder waarde der

waarts heen zond, dan er van werd afgezonden. De wissel kloeg daardoor oerale en als natuurlijk gevolg achtte de Spr. dat op Java de producten slechts tot zeer lage prijzen zouden zijn te realiseren. Spr. had reeds brieven ontvangen, waarin men met schrik te kennen gaf, vernomen te hebben het plan, om een gedeelte der producten op Java te verkoopen.

De tweede grond, waarop men verkoop in Indie aanbeval, kwam daarop neer, dat het meeste in Nederland zou worden aangevoerd en verbruikt, en men dus van zelf meer zou overhouden. De natuurlijke loop van eene vrije markt, is, dat de producten gaan naar de eerste markt van consumtie. Het gevolg daarvan zou zijn, dat men hier slechts zou krijgen zoo veel producten, als benodigd is voor onze consumtie en die der achterlanden, de Rijnlanden, Zwitserland, enz. Meer zou men niet krijgen, 't geen reeds bewezen wordt daardoor, dat van de partie koffij, waarover de beschikking vrij is, slechts een gering gedeelte in ons land wordt aangebragt. Met de suiker was dat wel het geval niet; maar dit ontstaat, omdat, wegens bijzondere voordeelen, de handel zijn belang ziet in het verzenden van suiker naar Nederland.

De suiker komt bovendien bij voorkeur in ons land van wege de combinatie, die bestaat tusschen onze accijnswetten.

Wat den verkoop betreft van alle producten in Indie, Spr. geloofde zelfs dat het best was, om de producten steeds zouden uit die producten moeten betaald worden f 9,800,000 renten aan schuld, f 400,000 aan renten van het voorschot, alle delegatiën, pensioenen enz. Want verkocht men alle producten, men zou specie van Java naar Nederland moeten zenden. Naar 's Spr. meening moest de regel zijn zooveel mogelijke overvoer naar 't moederland; uitzondering en alleen bij dringende noodzakelijkheid verkoop in Indie. Het voorbehoud nogtans, bij het contract bedongen, werd door den Spr. nuttig geacht; want ook hij kon zoo ver niet vooruitzien en er konden gewis omstandigheden geboren worden, waarin verkoop op uitgebreider schaal noodig werd. Maar hij vertrouwde, dat de Minister daarom slechts het meest voorzigtig gebruik van dat voorbehoud zou maken.

Thans overgaande tot de behandeling van eenige bijzondere punten, merkte de Spr. op, dat hij niet kon gelooven, dat in den tijd van vijf jaren, meer behoefte op Java zou ontstaan, om grotere hoeveelheden te realiseren, dan thans bij het contract werden bepaald. De Spr. keurde wijders goed het verband, dat er bestond, wegens het voorschot van 10 millioen, tusschen de regering en de gronden, die gronden van zijne goedkeuring kon hij evenwel niet ontwikkelen in eene openbare zitting; hij zou dit alleen in een comité-generaal kunnen doen. De H. M. zou, de Spr. vrees het niet, zich niet onttrekken aan het lijnwadencontract. Er was ook gezegd, dat het kapitaal der H. M. te groot was, men had zelfs beweerd, dat zij, als agent, geen kapitaal behoefde. Beide stellingen kon Spr. niet beamen; want hij voor zich hield het altijd verkiesliker, een contract te sluiten met iemand, die 50 millioen in den zak had dan met iemand, die geen cent bezat. Overigens zal de H. M., wil zij populair blijven, worden genoopt, om nieuw handelswegen te openen ten nutte van het algemeen. Waarom dat tot dusver nog niet is gedaan, meent Spr. daarin te vinden, dat het Indisch muntwezen nog niet is hersteld, en omdat de Maatschappij, door debeschuldiging van te veel te monopoliseren getroffen te worden. De commissieloonen achtte de Spr. niet te hoog. Reeds in 1849 waren die loonen verminderd; thans heeft eene nieuwe vermindering plaats gegrepen; Spr. geloofde dus niet, dat die loonen nu te hoog zouden zijn. Het zou ook wel, naar Spr. meening, kunnen gebeuren, dat het bedrag der loonen zeer schaarsch kan worden, door het terugloopen van de prijzen. Nog eene aanmerking maakte de Spr., hierop nederkomende, dat het contract niet veranderde, het brengen van nuttige en welberaden veranderingen in het cultuurstelsel. Het eenige bezwaar tegen het contract bestond voor hem daarin, om nu reeds eene blanke procuratie te geven aan den Min. van Koloniën, die in 1859 aan het bestuur zou zijn. Dat achtte de Spr. onwettig, en hij hoopte dat de Min. inderweylend een verzekering zoude kunnen geven, omtrent dat hij geene blanke procuratie zou geven, om hem gerust te stellen. Het was nu de heer DE MAN verklaarde, dat hij slechts weinig zou zeggen, om op te geven de gronden, die zijne stem zouden bepalen. Al dadelijk moest hij opmerken, dat hier weder het spreekwoord werd bevestigd, *caveat vult un sage ennemi qu'un imprudent am.* Als men de gronden naging, die én in het Verslag én reeds in de discussiën zijn opgegeven, door de meerderheid der leden ontwikkeld, dan kon men niet ontkennen, dat die gronden onvoorzigtig waren. Zij golden toch allen meer het belang van de Handelmaatschappij; en de oppervlakkige beoordeelaar zou dus alras tot de slotsom kunnen komen, dat hier meer het belang der H. M. dan dat van den Staat op het oog werd gehouden. Inmiddels moest hij verklaren, dat die gronden bij hem den geschetsten indruk niet hadden gemaakt; hij had ze toegeschreven aan de groote ingenomenheid met het bestaande en te groote wantrouwen in wat de toekomst zou opleveren.

Meermalen had spr. reeds de gelegenheid gehad, zijne gevoelens over deze zaak te zeggen, en steeds stonden twee zaken bij hem op den voorgrond: vermindering van de kosten en de aflossing der schuld van de Handelmaatschappij. Gaarne erkende spr., dat, wat het eerste betrof, men veel dank was verschuldigd aan den tegenwoordigen Minister van Koloniën. Tweede in een oogpunt van hetgeen die kosten hebben behagen sedert 1849, als wanneer 23 pct. van de herto-opnemings aan ons verloren gingen, toonde de spr. aan, hoeveel daarvan achterteenvolgende besparingen, millioenen schiedt zijn gespaard. Omtrent het 2de punt verklaarde hij, dat de

moit te doen was geweest, om het bestaande af te breken. Maar zijn doel was steeds en is nog vrijheid: vrijheid van handelen voor de Regering naar omstandigheden. Die vrijheid werd in 1849 ontboden, en dit kwam hem voor te zijn zonder voorbeeld bij eenige natie, dat een land zich verbond tegenover eene particuliere vereeniging, om, zonder hare goedkeuring, zelfs wanneer de hoogste belangen het geboden, niet te mogen handelen overeenkomstig de omstandigheden. Hij stond in 1849 niet alleen omtrent dit punt; want het was slechts met eene meerderheid van 6 stemmen, dat het contract destijds werd aangenomen. De tegenwoordige Minister van Justitie zelf, destijds lid der Kamer, was sterk gestemd geweest tegen den band, waaraan het land zich jegens de H. M. verbond. De geheime gronden, waarvan de heer Rochussen gewaagde, en die het verband noodzakelijk zouden maken, waren den meesten Jellen bekend; want zij werden reeds in 1849 in comitee-generaal medegedeeld; maar hij heeft dit geheim niet vermeld, en is omtrent overtuigd geworden, en of de Regering zelfs niet verklaard had, daaraan zeer hecht. Hij heeft niet gezegd, dat hij zelf beschouwde, verklaarde de Spr. dat hij slechts zou kunnen herhalen, wat hij reeds zoo dikwerf had verklaard. Ook nu nog zou hij zoo gaarne de Regering toeroepen: „los af en gij zijt vrij!“ Overwegende de voor- en nadeelen van eene afstemming of van eene aanneming van het contract, kwam Spr. tot de slotsom dat, ware hij vrij, of ware er nuzigt, dat voor 1854 de 10 mill. konden worden afgelost, hij het contract niet zou aannemen; maar nu hij gebonden was, en de nieuwe overeenkomst dadelijke voordeelen opleverde, achtte hij, in het belang van zijn Vaderland, zich verplicht, aan het wetsontwerp zijne goedkeurende stem te verleen.

De Spr. toonde nog in het kort aan, dat de Regering wel nog voordeliger conditiën zou hebben kunnen bedingen, dan bedongen zijn geworden.

Ten slotte kwam Spr. op de vraag, welke reden er was, dat de heeren SCHIMMELPENNING en SPR. niet, en waar bij zij geheel in tegenspraak met elkander waren. De eerste wilde bepaalde medewerking der wetgevende magt en zou, als de Wet bij het ontwerp verzekerd vinding en amendement voordragen. De tweede zeide, dat de wetgevende magt met dit ontwerp niets te maken had en beiden zouden o. a. op die gronden, elk in zijn stelsel, de wet afstemmen. Reeds gisteren heeft de heer VAN BOSSE daarop geantwoord met art 59 § 4 Gwt., waarmede Spr. zich vereenigt, en, ingeval het ontwerp nog niet genoegzaam de tusschenkomst der wet magt verzekerde, hij zou t amendement van den heer SCHIMMELPENNING, dat het wetsontwerp gesteld, ondersteunen.

Spr. treedt eindelijk in eene beoordeeling van de stellingen, welke de Heer STOLTE ten aanzien van den toestand van ons fabriekwezen en onze nijverheid had ontwikkeld, in zijne brochure tegen de artikelen van de Grondwet. Spr. toonde aan, dat reeds dikwerf die toestand verkeerd werd beoordeeld, en hij hoopte, dat de Heer STOLTE zich zelf zou willen gaan overtuigen van den gunstigen toestand, waarin dit fabriekwezen zich bevond. Dan twijfelde de spr. niet, of de Hr. STOLTE zou, gelijk dit vroeger het geval was geweest met leden der Regering, de eerste zijn, om te verklaren, dat hij een verkeerd oordeel had uitgesproken.

De heer DIRKS had aanvankelijk het voornemen opgevat, om het woord te voeren; maar ten gevolge van de veranderingen, achtte hij zich genoopt, dat de heeren SCHIMMELPENNING had gewaagd van eene amendement, dat hij zoud wenschen voor te stellen om te erfelijke waarborg, dat er geen misbruik zou worden gemaakt van de bevoegdheid, om alle producten in Indie te verkopen; hij zou niet de amendement aannemen, maar bij onverhoopte verwering het wetvoorstel niet afwijzen; omdat het contract in alle geval voordeelen aanbood, die hij niet wou laten om te nemen. Voor het overige beantwoordde de Spr. eenige stellingen, door de heeren VAN BOSSE en SCHIMMELPENNING aangevoerd. ten aanzien van de bevoegdheid der St. Gener., om in deze te beslissen; ten aanzien van de gevolgen van den thans eene nieuwe richting volgende wereldhandel, van de duurte van het agentschap der Handel, enz.

De heer DIRKS verklaarde, dat hij de vergadering niet zou lassen vallen met eene lange redevoering; hij zou zich slechts bepalen op het medelegen van zijne stem. Hij zou stemmen voor de wet, maar niet wou de Regering toestaan, de tegenstanders, die verdedigd worden: tusschen vrijen verkoop in Indie, en geheel overvoer naar Nederland. Buiten behalve dit beginsel was er nog meer, wat den spr. in het contract behaagde; immers de voordeelen, die verkregen zouden worden, uit vermindering van commissielonen als anderszins waren niet verwerpelijk te achten. Een en ander werd door den spr., aangehouden, door het contract artikelen te beschouwen.

De heer REINDERS gevoelde zich genoopt voor de wat te zeggen, en zulks uit noodzaak, omdat thans, de Kamer van de Regering meer vrij zijnde, de aanneming de meeste voordeelen, in de bestaande omstandigheden, zou opleveren.

De heer SLOET TOT OLDHUIS dankte den Minister van Financien voor de pogingen, die door hem zijn in het werk gesteld, om de Maatschappij te bewegen, aan den Staat voor zijn condition te verleen. Hij zag daarin een verstandig middel; om naar den geest des tijds in de behoefte van den handel te voorzien. Thans nog kon hij niet zeggen, of de Staat hem zou afhangen van de behoeften, die de Minister zou geven.

Tusschen moest hij toch wijzen op de redevoeringen van den heer van de Maatschappij, die gehouden

Wat den heer SCHIMMELPENNING betref, hij kon in dezen spr. niet zien, o de liberaalste onder de liberalen maar veeleer een bewindhebber van de O. I. Compagnie. In zijne redevoering toch kon Spr. niets anders zien; dan de verzing, om het handelsbestuur te brengen onder het gezag van de Handel, die heer S. had groeten lof toegevoerd aan de Handel, ook Spr. achte die maatschappij hoop als trouw en ijverig agent; maar nooit zou hij toegeven dat die Handel de oorzaak zou zijn geweest van onze handelsnood. Dat was het cultureelsel en de hooge vrachten, die betaald werden.

Het beweren van den heer SCHIMMELPENNING, dat Engeland slechts den vrijen handel had omhelsd, toen het wist, dat het meester was van de markt, werd door den Spr. krachtig bestreden. Hij toonde integendeel aan, dat blijkens de gehouden enquêtes, men in Engeland het meest van al de concurrentie duchtte van Nederland.

Den heer STOLTE, die zich tegen het uitstellen van discussie had verzet, omdat de zaak, die het hier gold reeds 22 jaren had bestaan, deed Spr. opmerken, dat die heer scheen vergeten te hebben, dat gedurende dien tijd de toestand van zaken geheel veranderd was; en dat dus de zaak, beschouwd van het nieuwe standpunt, van waar men zich moest plaatsen, wel degelijk kon geacht worden, nog niet genoegzaam te zijn toegelicht.

Het beweren van den heer SCHIMMELPENNING, dat de bevoegdheid der Regering om producten in Indie te verkopen, te beperkt is; want in eene uitspraak van die bevoegdheid zag hij geenerlei gevaar, integendeel niet het oog op de tegenwoordige handelsbeweging, zag hij in die beperking nadeel.

Het tweede bezwaar bestond daarin, dat de Staat voortdurend schuldaar blijft van de H. M. en bovendien nog een onderpand moet geven. Het derde bezwaar bestaat in de bezoldiging van de factoren, want nog nimmer is gehoord, dat men den bediende van zijn commissiennair betaalt.

De Spr. eindigde met het vertrouwen te qifen, dat de Minister er in mogt slagen, om zijne bezwaren weg te nemen; daar hij in deze zaak den Minister gaarne ondersteunde.

De heer BAUD, voor zoo ver eenigzins hoorbaar, refuteert de bedenkingen, in den loop der discussie tegen het consignatiecontract gemaakt, en spreekt geheel in den geest van de heeren STOLTE en SCHIMMELPENNING. Daarna verdedigt hij het consignatiestelsel in het belang van den Staat, den handel, de scheepvaart, het fabriekwezen en vooral de suikerfabrieken, en, in 't algemeen, in 't belang van het behoud alhier van de markt der O. I. producten. Daarna sstetst hij de nadeelen van de afschaffing van 't consignatiestelsel, dat, in den zin der tegenstanders van beschonking logisch zou moeten leiden tot afschaffing ook van het consignatiestelsel. En wat zou er dan van Indie, van Nederland worden?

De heer Graaf SCHIMMELPENNING beantwoordt eenige bedenkingen tegen zijn oordeel in het midden gebracht en licht, bij de bestrijding der tegen hem gerigte argumenten, zijne meening nader toe.

Morgen is het woord aan den heer Minister van Kolonien.

's Gravenhage, 17 November.

Z. M. heeft goedgevonden in te willigen het verzoek van den heer generaal-majoor H. F. K. Deijcker, Hoogstdezelfs adjudant in buitengewone dienst, Kommanderende de reserve-brigade van vergelding, om het aannemen en dragen van het versiersel van kommandeur der orde van het Legioen van Eer, hem door Z. M. den Keizer der Franschen geschonken alsmede dat van den koninkrijke orde der artillerie E. van Leden-Saks van Z. M. den Keizer Frederik der Nederlanden, die hij reeds in 1840 van de koninkrijke orde van het Legioen van Eer van Z. M. den Keizer van Rusland heeft ontvangen.

Z. M. heeft goedgevonden te bevestigen tot officieren van gezondheid der 3de kl. bij de militaire geneeskundige dienst in O.-I., de heeren Jozef Franz Trenkwalden en Carl Philemon Uhlig.

De Minister van Financien heeft ter kennis van het algemeen gebraut, dat de Koninkrijke Maatschappij, die in 1849 door de Regering is opgericht, om de noodzakelijkheid van eenen verbod op de invoer van de suiker uit de O. I. te onderzoeken, en de middelen te vinden om de suiker te herstellen, is bepaald op den liden van elke maand, en de overtocht van Parijs tot Lissabon geschiedt in 87 dagen, terwijl de brieven langs den landweg acht dagen tusschen die beide steden noodig hebben. De verzending uit de Nederlanden, behoort naar mate van de ligging der plaats van afzending op den liden of den 12den plaats te hebben en de weg over Nantes op het adres zijn aangeduid. De frankering is verplichtend.

2o dat de brieven bestemd naar den Koninkrijken Staat, welke over Frankrijk loopen, voortaan, evenmin als die waarvan de verzending over Duitschland geschiedt, aan eene gedwongene frankering zijn onderworpen. De verzending over Frankrijk kan op drie verschillende wijzen geschieden; te weten: over Marseille en verder met de stoomboot regtstreeks naar het land van bestemming; of wel over Frankrijk, Sardinie en Toscane; of eindelijk over Frankrijk, Zwitserland en de Oostenrijken. Van deze drie wijzen verdient de eerste, in zooverre men den weg over Frankrijk verkiest, het meest in aanmerking te komen; doch het verlangen daaromtrent moet in elk geval op het adres worde aangeduid. De brieven, welke „geperhand“ aanwijzing voortkent, worden langs den gewonen weg over Duitschland verzonden.

3o dat de post van Weenen naar Konstantinopel thans langzamer van de daarvoor bestemde wegen, eens in de week wordt verzonden is, te weten: de over Belgrade, verrekt van Weenen des Maandags, aankomt te Konstantinopel des Woensdags van

de volgende week; en die over Triest, verrekt van Weenen des Dingsdags, aankomt te Konstantinopel des Zondags de volgende week. De post van Weenen naar de Nederlanden wordt verzonden des Dingsdags, en die over de Nederlanden naar Weenen des Dingsdags.

Volgens een bericht van Z. M. constant van Vassel, is de middel van den oogst in Oldenburg over het algemeen vrij gunstig te noemen. De tarwe is goed van kleur en het gewigt zal in doorsnede wel op 126 tot 128 pond aan te nemen zijn. De rogge is minder goed uitgevallen, evenwel wordt de oogst geschat op ruim $\frac{1}{4}$ van een gewoon gewas, en het gewigt op 118 a 124 pond. Van gerst was de oogst onovervloedig en goed en naar quantiteit en naar kwaliteit; er is nog weinig van gevoerd, doch naar enkele monsters te oordeelen, kan het gewigt den gerst gemiddeld op 78 tot 114 pond worden aangenomen. Van haver zal de oogst waarschijnlijk goed zijn, en het gewigt verschillend naar mate men vroeg of laat heeft gezaaid; men wint 66 pond maar ook 75 pond voor haver. Boekweit heeft een meer dan gewoon bechoot, opgeleverd, en de kwaliteit is ook zeer goed, zoodat 115 a 120 pond gewigt niet voldoende is; maar dooreen moet het gewigt op 114 a 116 pond worden gerekend. Boonen denkt men dat bij het doorschen tegen zinnen vallen. Van boollaad zijn geen 50 last ingezameld, dus $\frac{1}{2}$ tot $\frac{1}{4}$ gedeelte van een gewonen oogst. Het nieuwe zaad stond onlangs nog zeer goed, doch men vreest thans voor den worm aan den wortel. Van aardappelen is het beschoot gering, de kwaliteit was goed naar het schijnt. De bouw van hooi vrij voldoende; van boter was weinig gemaakt en de prijzen hoog. Het vette was zeer goed betaald en het beste meestal naar Engeland afgevoerd, de prijs per Nederlands last was 124 a 128 pond f 380 a f 395, roggel 132 a 124 pond f 290 a f 320, zomergerst 98 a 100 pond f 170 a f 180, wintergerst 102 a 104 pond f 190 a f 195, voer- en witte haver 72 a 74 pond f 120 a f 125, boekweit 110 a 118 pond f 165 a f 170, middelen boonen f 250 a f 255, kleine boonen f 265 a f 270, boter per $\frac{1}{4}$ van 52 pond f 24 a f 25.

Het bewijs van onverdraagzaamheid en hoe ver de politieke haat kan gaan, te Zwolle geleverd door de debalotage van den heer van Sonsbeek, oud-Minister van Buitenlandsche Zaken, heeft niet enkel ons, maar wij vlejen ons voor de eer der Natie, elk weldenkend landgenoot smartelijk aangedaan.

De handeling zijve is geheel van partijdigheid aard, en, in zoover, minder voor publieke behandeling in bij uitnemendheid aan staatkundig gewide dagbladen, geschikt. Men kan nogtans de staatkundige en naar wij vreezen — ook de fanatieke drijfveeren der handeling niet miskennen; en het zijn deze hatelijke drijfveeren, welke wij ons volkomen geroepen achten, onder de geheele uitdrukking onzer verontwaardiging, te veroordeelen.

Welk denkbeeld zal de bekendwording van dit feit — een feit, dat in de rij der barbaarsche anecdotes van de 19de eeuw zal mogen worden opgenomen — het beschaafde Europa doen onvatten van onze beschaafing van den geest van liefde, die ons bezielt?

Gelukkig, dat de dagbladen thans berigten, dat de stad Zwolle, door een zonderlingen zamenloop van omstandigheden, slechts door twaalf dwazen is verteegenwoordigd geworden, en dat men zich vlejen mag op schitterende wijs de smet van onverdraagzaamheid en domperigheid te zien uitgewischt, welke thans op Overijssels hoofdstad kleeft. Voor de eer van het land, hopen wij, dat daarmede niet gedraagt wordt.

De sigtvoensche Nagelboot moet voort, met zijne uitdrukking van de afschaffing van het ongelukkig gebruik van het geslacht.

Wij zouden het te beschouwen apleken voor de Nederlandsche drukpers, wanneer een der dagbladen zich verwaardigde, in opzettelijke wederlogging te treden. Maar op het feit moet gewezen worden, op de strekking met welke deze, de journalistiek ontevreden polemiek, handtastelijk wordt gevoerd.

De Ministeriële coarant van de residentie wordt afzonderlijk dienstbaar gemaakt, om de in de vorige uitdrukking en beelden, den beschaafden man onverschillig te werken op de geringere volkklasse, en deze als het ware in te nemen tegen de meer verveerde klasse en tegens de handelen van de meer verveerde klasse.

De Ministeriële coarant van de residentie wordt afzonderlijk dienstbaar gemaakt, om de in de vorige uitdrukking en beelden, den beschaafden man onverschillig te werken op de geringere volkklasse, en deze als het ware in te nemen tegen de meer verveerde klasse en tegens de handelen van de meer verveerde klasse.

Heden 17 November wordt, door de Staten der vlaggen van de openbare gebouwen, de vierjarig dag van de herstelling der onafhankelijkheid in het jaar 1813, in de residentie herdacht. Hoogst waarschijnlijk zal de herstelling der onafhankelijkheid in het jaar 1813, in de residentie herdacht.

In de zitting van den gemeenteraad alhier, van gisteren, is door de heeren de Pinto, van der Duijn en Gebel een voorstel gedaan, strekkende tot het indienen van een adres aan den Koning en aan de beide Kamers der Staten-Generaal, tot opheffing der wettelijke bepalingen, welke de uitoefening der vrije visserij in den weg staan.

Men weet, dat nog altijd iets duisters blijft zweven over de kwestie of van wege den Paus aan het in April afgetreden ministerie werkelijk kennis was gegeven van de opstaande organisatie van het R. K. kerkgenootschap hier te lande. Terwijl van de zijde van Rome beweerd werd, dat zoodanige kennisgeving was geschied, werd dit van de zijde van het toenmalige ministerie ontkend. Wij meenen thans dit verschil te kunnen verklaren. Kort vóór de bekende allocutie had de heer Belgrado eene vriendschappelijke visite bij den heer Strens afgelegd, toenmalig minister van justitie en van R. C. Eredienst en te midden van zijn gesprek over allerlei zaken had hij gezegd: "il parait que nous aurons bientôt des nouvelles".

Men weet nu, dat deze woorden, op deze wijze uitgesproken, door den heer Strens niet als eene officiële of formele mededeeling aangemerkt. De heer Belgrado schijnt dit echter, als eene bepaalde mededeeling te hebben beschouwd en in dien geest naar Rome geschreven, en vermoedelijk is dit schrijven het officiële document geweest, hetwelk den heer Lightenvelt te Rome is vertoond. (Handelsblad).

Men verneemt, dat te Rotterdam eene afdeling van de vereeniging het *Metalen Kruis* gevestigd is, zijnde daartoe besloten in eene op gisteren gehouden vergadering.

Wij lezen in de *Overijssel*: Het is ons aangenaam, te kunnen berichten, dat alhier onder de kiesbevoegde ingezetenen in omloop is een adres aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal tot adhaesie van het voorstel van de heeren de Man, ter Bruggen Hugenholtz, van Bese, van Hoëvell, Torbecke, Reinders, Dommer van Poldersveldt, van Eck en Stams tot afschaffing van het tonnagegeld, dat op de haven van Amsterdam en tot den vijen Haven van levende have.

Het is te wenschen, dat de meening der natie omtrent dit, vooral in den tegenwoordigen tijd, zoo hoogst gewichtig onderwerp, allerwege worde geopenbaard op de wettige wijze, door een algemeen petitionnement en dat men daartoe niet zoo zeer zal letten op het groot getal der ondertekenaars, als wel op hun gehalte; de beperking, die bij dit adres schijnt te worden aangenomen, tot kiesgerechtigden, komt ons zeer doelmatig voor.

In weerwil van de half- of schijnbaar officiële tegenpraak der *Groninger Courant* van den 15den dezer blijven wij, op goede gronden volhouden en bevestigen nogmaals, dat de oorspronkelijke voordragt voor het vacante professoraat te Groningen niet uit meer dan twee, maar wel degelijk uit twee personen bestaat, namelijk de H. H. Jonckbloet en Hecker. Welke toch de reden mag zijn, om deze zaak anders te willen doen voorkomen, dan zij zich wezenlijk toedraagt, laten wij voor alsnog in het midden. (H.)

— **Met DRUNEN** van den 16den: In den nacht van gisteren is in eene weide achter Baardwijk een runderen slacht op minstens 500 ponden geschied. De slachtvleesch medegenomen met achterlaten van de huid is nog aan elkander vastzaten. Het slacht is zins geoffende hand geweest die het leit bevestigden.

— **Onder DOEVEREN** is in de vorige week ook een dergelijke diefstal gepleegd. De justitie doet ijverig onderzoek, doch is tot dusverre de misdadigers nog niet op het spoor. Intusschen verlangt men zeer, dat het haar gelukken moge, den schuldige te ontdekken, dewijl men anders het keerbare vee, in afgelegene weiden, nauwelijks meer zal durven vertrouwen.

Men schrijft uit Coevorden, dat men aldaar met genoegen vernomen heeft, dat de minister van finantien de schuldige commiezen der 3e en 4e klasse, wegens de onkosten der levensmiddelen, eene gratificatie heeft gegeven.

Het **Van der Twee** kisten met kerkornamenten in het huis Baas, onder Oostelbeers, wordt tegengesproken, als zijnde geheel naar de waarheid. (N. B.)

Wij moeten de aandacht ook onzerzijds vestigen op de vorderingen, door de Nederlandsche industrie in het vak der ruitjigmakers. Het is inderdaad voor den Nederlander een streken, dat onze fabriekanten geacht kunnen worden, om wel wat de sierlijkheid, de goede samenstelling, als der prijs betreft, met den vreemdeling te kunnen concurreren. Wij hebben

het bewijs hiervan nog onlangs onder de oogen gehad bij het bewonderen van drie prachtige ruitjigen, een beautes, eene beflins en een zoupé, uit de fabriek van de heeren Hermans en Co., te dezer stede, die door den opperbevelhebber van het leger in O. I., den heer de Stuers, voor zijn gebruik op Java waren aangekocht. Bij deze sierlijke ruitjigen, die tevens zeer geschikt zijn, om de zucht tot gemak der oosterlingen te bevredigen, hebben de heeren Hermans en Co. nog eene vernuftig uitgedachte reis- en campagne-wagen voor eene familie te Samarang vervaardigd, die in Indie gewis veel bijval zal vinden.

Een onzer correspondenten uit Noord-Brabant deelt ons het volgende mede:

In de jongste vergadering van de Vereeniging van Burgemeesters en Secretarissen te Vught, werd onder anderen door een der leden het onderstaande voorstel gedaan, waarmede de vergadering zich vereenigde en dat wij hier in zijn geheel mededeelen, om de belangrijkheid van het onderwerp en als kunnende van de nuttige strekking der vereeniging getuigen.

"Het daartstellen van plaatselijke verordeningen tegen wier overtreding straf is bedreigd, behoort zeker tot een der gewichtigste onderwerpen die door de Gemeentebesturen, na de invoering van de Gemeente-wet, moeten worden geregeld; het zoude dierhalve naar het den ondergeteekende voorkomt, niet ondoelmatig zijn, eenige middelen te beramen, om deze veel omvattende taak, zoo veel mogelijk, voor te bereiden.

In de aantekening van Mr. Boisevain op art. 161, der gemeentewet is te regt opgemerkt:

10. Dat geene plaatselijke politie-verordening verbindende kracht kan hebben, zoo zij een onderwerp betreft, waarin reeds is voorzien, hetzij door de wet, hetzij door eenen algemeenen maatregel van inwendig bestuur, hetzij door eene Provinciale verordening.

20. Geene plaatselijke verordeningen zijn verbindend zoo zij in strijd zijn met de algemeene wetgeving (zooals o. a. de Patentwet, het koninklijk besluit van 31 Januarij 1824 betrekkelijk de oprichting van sommige fabrieken en trafieken, enz.)

30. Plaatselijke verordeningen kunnen slechts beschikken over enkele huishoudelijke belangen der Gemeente, en hoezeer het moeilijk is, hier eene juiste grens te trekken, wordt ons echter in het werk van de Vries, "Wetgevende magt der plaatselijke besturen" geleerd, wat door huishoudelijke belangen moet worden verstaan; wijders kan men zich in deze ten regel stellen, dat het van huishoudelijke meer algemeen belang is, al wat voorkomt in het algemeen Wetboek van Burgerlijk regt, van Koophandel, van Strafrecht, van Burgerlijke Regtsvordering en van de organisatie van de Regt. magt; eindelijk behoort nog in het oog te worden gehouden, dat politie-overtredingen slechts daden zijn, die op zich zelve regtmatig zijn, waardoor niemands regten worden verkort, maar die in het belang der openbare orde en veiligheid, der zedelijkheid en gezondheid verboden worden.

Dit een en ander in aanmerking nemende, is het ongetwijfeld moeijelijk en van het uiterst gewigt, eene goede Plaatselijke Politie verordening tot stand te brengen; de ondergeteekende stelt dierhalve voor, uit de vereeniging te doen benoemen drie Commissiën, en wel aan de eerste op te dragen:

Om uit de Staats- en Provinciale bladen, zooveel mogelijk, op te sporen die onderwerpen, waarin reeds bij eene wet, algemeenen maatregel van bestuur of provinciale verordening is voorzien.

Aan de tweede op te dragen, om na te zien welke verordeningen of bepalingen uit de

mededeelde concepten reeds in andere gemeenten ingevoerd zijn, blijkens de mededeeling in het *Provinciaal blad* geschiedt, kunnen gerekend worden ten platte lande en meer bepaaldelijk in deze omstreken ter overneming geschikt te zijn, na dezelve te hebben getoetsd. Of zij niet in strijd zijn met de algemeene wetgeving hierop sub. 2 bedoeld; en aan de derde te belasten met een overzicht te geven van de Kon. besluiten, waarbij sedert de invoering der Gemeentewet bepalingen van Plaatselijke Politie-verordeningen zijn geschorst of vernietigd, en verder om na te gaan ten opzichte van welke bepalingen het dienstig zoude zijn toe te passen, de nu laatzestelijk tot stand gekomen wet op het mogen binnentreden der woningen, enz.

Correspondentie.

Wij hebben ontvangen en met genoegen gelezen het artikel *veen kiesers* uit Dordrecht. Zijne opmerkingen zijn zeer juist, maar wij moeten het ons bezwaar maken, het stuk te plaatsen, omdat het door *veen kiesers* bedoeld, juist niet bereikt zal worden, wanneer te vroeg de aandacht zou gevestigd worden op het onderwerp zijner

beschouwingen. Al ligt zoudan het een met het ander verloren kunnen gaan. Wij twijfelen niet of *veen kiesers* zal, bij nadere overweging, ons besluit, in het belang der zaak, die het hier geldt, billijken.

Het stuk: "Het oordeel van Prof. J. B. over het aanblijven wets-voorstel," wordt, overeenkomstig ons beginsel, de behandeling van zaken, de personen buiten spel te laten niet geplaatst.

Advertentiën.

Te Rotterdam ligt in lading naar St. THOMAS en CURAÇAO,

voor PASSAGIERS en GOEDEREN om spoedig te vertrekken. Het Gezink Schoener Kofschip *Neon*. Te bevragen bij den Reeder H. VAN RILCKOVORST, van de Cargadoor KUYPER, VAN DAM & SMEER. (182)

JOH. NOMAN EN ZOON te Zalt-Bommel, debiteren met succes:

TOGTEN VAN EEN ENGELSCHEMAN DOOR **DEN INDISCHEN ARCHIEPEL** VOOR NEDERLANDSCHE LEZERS BEWERKT DOOR **Dr. W. R. van Hoëvell.** In 2 deelen compleet met vele Platen, gr. 8°. Prijs f 7,20.

Engelsch Parlement OVER DE REGERINGS-VOORSTELLEN, TER WIJZIGING VAN HET BRITSCHE-INDISCHE CHARTER, gr. 8°. f 3,00. MISS. HARLETT MARTINEAU, Tweetal verhand. der Schrijfster, gr. 8°. f 3,00. (183)

Prijs-Courant der Effecten.

AMSTERDAM, 17 November 1853.

Nederland. Pct.		Rusland.	
Ned. W. Schuld. 2 1/2	60 1/2	Hopl 1798/1816	5 103 1/2
Dito Certificat. 3	73 1/2	Dito 1828/1829	5 102 1/2
Dito dito 4	91 1/2	Cert. 1831/1832	4 1/2
O. I. Leening. 4		Dito ditte 4 1/2	
Amort. Syndic. 3 1/2		Dito ditte 4	89 1/2
Hand. Maats. 4 1/2		Dito ditte 4	88
Belgie.		Dito ditte 4	
Certificaten. 2 1/2		Dito ditte 4	
D. Rothschild. 2 1/2		Inschr. Assig. 6	
Frankr.		Certific. ditte. 6	
Onver. 2 1/2		Polen.	
D. 3		Obligatien. 4	
Immunit. 3		Oosterrijk.	
Box. Sp. Com. 5 1/2		Metalliek. 5 75 1/2	
Amort. Schuld. 4 1/2		Dito bet. Amst. 5 83 1/2	
Portugal.		Dito letter B. 5 83 1/2	
Londen nieuwe. 5	36 1/2	Dito 1847. 2 1/2	88 1/2
Dito uitgest. 4		Dito 1852. 2 1/2	88 1/2

Mex. te Londen 3 pct. 22 1/2; dito Ont. 22 1/2; Gren. te Londen p. s. 100. 2 1/2 pct. 18 1/2; dito Ont. 18 1/2; Uitg. 7 1/2; Peru 4 1/2 pct. 68 1/2.

Zonder dat de handel heden in eene der genoteerde fondsen van meldenswaardige fletskenis was, blijft de markt over geheel heen na bereids eene neiging tot voornitgang getoond te hebben.

LONDEN, Woensdag 16 November. Consols op 1. 94 1/2; Mex. N. 3 pct. 25 1/2; Gren. Uitg. 7 1/2; Buenos Ayres 58; Spagn. 1 pct. 21 1/2; Certificaten 5 1/2; Rusl. 4 1/2 pct. 98.

WEENEN, 15 November. Wegens den feestdag geen beurs. Buiten de beurs waren Metall. iets williger; zij zijn a. g. gedaan.

Woensdag 16 November. Nieuwe Metall. 91 1/2; Bankg. 4806; Wissel Lond. 11. 48; Parijs 125 1/2.

PARIS, Woensdag 16 November. Fr. 4 1/2 pct. 68 1/2; dito 3 pct. op t. 73. 40; Spagnje hien. 5 pct. 55; ditte 3 pct. 21 1/2; Belgie 4 1/2 pct. 95; Russe 4 1/2 pct. 98; ditte 5 pct. 92.

Bij **JOH. NOMAN EN ZOON**